

'Chimerica', envoltada de flames

Els presidents dels Estats Units i de la Xina, Barack Obama i Hu Jintao, durant el viatge d'Obama a Pequín, el novembre de l'any passat.

La relació entre els Estats Units i la Xina viu un moment tens. La venda d'armes a Taiwan i la trobada prevista d'Obama amb el dalai-lama han indignat el govern xinès. Tanmateix, el principal problema és que la Xina no vol devaluar la seva moneda ni dóna suport a les sancions contra l'Iran.

Un monstre amb el cap i la cua de drac i el cos de cabra. Així és com Homer descrivia Quimera, considerada, segons l'Enciclopèdia Catalana, l'encarnació de les forces físiques destructives, com els volcans o les tempestes. En anglès, aquesta bèstia que escup foc per la boca és coneguda amb el nom de

Chimera. Sigui fortuït o intencionat, l'historiador Niall Ferguson, de la Universitat de Harvard, i l'economista Moritz Schularick, de la de Cambridge, van encunyar el neologisme *Chimerica* per referir-se a la relació que han establert els Estats Units i la Xina al llarg d'aquests darrers anys. Uns altres especialistes, ni que

sigui de manera informal, s'estimen més de parlar del G2, una denominació proposada per l'economista Fred Bergsten per emfasitzar la posició de centralitat que han assolit aquests dos països a l'economia mundial.

De fet, d'ençà de l'esclat de l'actual crisi econòmica i financera, cada vegada són més nombroses les veus que des dels Estats Units suggereixen que els dos països més poderosos i influents del món haurien d'enfortir la relació, i crear un *grup de dos*, per tal de cercar solucions als seus problemes de forma conjunta. Certament, els membres de *Chimerica* tenen coses en comú i, a la vegada, profundes diferències. En primer lloc, són els països amb el volum comercial més elevat del món i també els que consumeixen més petroli, cosa

que els converteix també en els més contaminants. La Xina, tanmateix, és el país del món que té més reserves de dòlars, mentre que els Estats Units, tot al contrari; és a dir, són els més endeutats.

Això a banda, tots dos països són líders d'un àmbit geoestratègic: els Estats Units encapçalen el grup dels països més industrialitzats del món i la Xina el dels emergents. Aquestes diferències i semblances han motivat que les anomenades relacions sino-americanes –terme amb el qual es coneixen les relacions internacionals entre aquests dos països– siguin complexes, fins al punt que els Estats Units i la Xina no és consideren a ells mateixos ni aliats ni enemics. Els Estats Units, de fet, no veuen la Xina com un adversari, sinó més aviat com un soci en alguns aspectes i un competidor en uns altres. Per tant, a desgrat que la Xina i els Estats Units han viscut diversos episodis de tensió tot al llarg de la història, molts analistes pensaven que amb l'arribada de Barack Obama a la Casa Blanca, el tarannà dialogant i conciliador del nou president permetria de prolongar el clima de bona entesa entre els dos països que hi havia hagut durant la presidència de George Bush. Això semblava, si més no, en vista de la conversa telefònica que el president Hu Jintao i Barack Obama van tenir poc després de la victòria electoral d'aquest darrer, en què tots dos van estar d'acord que calia enfortir la seva relació.

Decisions molestes. És per això que els moviments que els Estats Units han fet al llarg de les darreres setmanes han sorprès molta gent i, més important encara, han causat l'enuig del govern xinès, fins al punt d'entebolir notablement les relacions entre tots dos països. De fet, la situació es va començar a torçar arran de la cimera del canvi climàtic que va tenir lloc a Copenhagen el mes de desembre passat. Els nord-americans se'n van endur la percepció que la Xina havia enviat representants de poc nivell a negociar i que, després, amb l'arribada del primer ministre Wen Jiabao, va adoptar una posició que impedia un acord satisfactori. El

La tensió entre tots dos països és habitual durant el primer any de mandat d'un nou president dels Estats Units

govern de Washington va tesar més la corda a final del mes passat, quan la secretària d'Estat, Hillary Clinton, va reclamar a la Xina que investigués els atacs cibernètics denunciats per Google; unes paraules que el govern xinès, tal com va expressar un portaveu, es va prendre com una acusació. Ara bé, la decisió més greu de totes les que ha pres Obama ha estat, sens dubte, la venda d'una partida d'armes, per valor de 6.400 milions de dòlars, a Taiwan, l'illa sobre la qual el govern xinès reclama una sobirania total. No obstant això, la venda d'armes a Taiwan no és pas cap novetat: els darrers dos enviaments s'hi van fer durant el govern de George W. Bush i fins i tot George Bush pare els havia venut avions F16. De fet, els Estats Units, a través d'una llei aprovada pel Congrés el 1979, es van comprometre a subministrar armes a Taiwan per tal que pogués garantir la seva seguretat enfront de l'amenaça de la Xina, que té bateries de míssils desplegades al llarg de la costa apuntant cap a l'illa. Sigui com vulgui, després d'aquest darrer enviament, format principalment per 114 míssils Patriot i 60 helicòpters Black Hawk,

la Xina va anunciar que suspenia les relacions amb els Estats Units a l'àmbit militar i que imposaria sancions a les empreses que venguessin armes a Taiwan. El tercer dels motius que han posat en dificultats *Chimerica* ha estat el viatge del dalai-lama a Washington, previst a final d'aquest mes de febrer. Zhu Weiqun, un alt càrrec del Partit Comunista Xinès, va assegurar que la trobada entre el líder tibetà i el president Obama, si és que tenia lloc, implicaria una "amenaça contra la confiança i la cooperació" entre la Xina i els Estats Units. Tanmateix, tot i els advertiments, el president Obama no es va fer enrere: "el dalai-lama és un líder religiós i cultural internacionalment respectat i el president s'hi reunirà d'acord amb això", va dir.

Al darrere de totes aquestes decisions, segons que assenyalava no fa gaire el setmanari britànic *The Economist*, sembla que hi ha el desig d'Obama de mostrar una imatge més dura envers la Xina, en un moment en què la seva popularitat als Estats Units, a l'inici del segon any de mandat, travessa un moment difícil. Al govern de Washington, de fet, el

Cinc arguments que justifiquen el concepte de G2

Segons l'economista Fred Bergsten, que l'any 2005 fou el primer de parlar del G2, hi ha cinc raons que justifiquen que els Estats Units i la Xina formin el *grup dels dos*.

- Durant els quatre anys previs a l'esclat de la crisi financera acaparaven gairebé la meitat del creixement econòmic mundial.
- Són els dos països amb el volum comercial més elevat del món.
- Són també els dos països més contaminants.
- La seva balança financera és completament oposada: els Estats Units tenen el dèficit més elevat del món i, en canvi, la Xina és el que té més reserves de dòlars.
- Ambdós són líders geoestratègics: els Estats Units encapçalen les potències industrials i la Xina, el grup dels països emergents.

preocupen algunes de les actituds de la Xina, com, per exemple, la negativa a devaluar la seva moneda, el iuan. En aquest sentit, les empreses nord-americanes fa temps que es queixen que la Xina manté la moneda pròpia infravalorada intencionadament, per tal d'afavorir les seves exportacions arreu del món. A principi de febrer, Obama va anunciar que exerciria més control del tipus de canvi de les monedes estrangeres als Estats Units. Gairebé immediatament, el portaveu del ministre d'Afers Estrangers xinès, Ma Zhaoxu, va respondre que el valor del iuan no era la causa del dèficit de la balança comercial dels Estats Units respecte a la Xina, i recordà que la cooperació comercial entre ambdós països era beneficiosa per a totes dues parts: "Esperem que els americans afrontin aquests problemes de manera objectiva i raonable i que continuïn negociant de forma equitativa. Les acusacions i les pressions no ajuden a solucionar els problemes", va declarar el portaveu xinès.

Mentrestant, l'episodi següent de la confrontació de *Chimerica* el desfermarà l'afer del programa nuclear iranià. La Xina, que compra a l'Iran una gran part del petroli que consumeix, no vol donar suport, com fan els altres membres del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, a un enduriment de les sancions contra aquest país.

De tota manera, alguns experts assenyalen que la tensió entre nord-americans i xinesos és habitual durant el primer any de mandat d'un nou president dels Estats Units; és a dir, una mena de test per a sondar la correlació de forces. El problema arribarà, tal com pronosticava *The Economist*, quan el president Hu Jintao deixi la secretaria general del Partit Comunista Xinès, cosa que passarà el 2012, i la presidència, l'any següent. L'experiència ha demostrat que, en aquests casos, els processos de successió a la Xina són molt imprevisibles, sobretot pel que fa al comportament dels seus líders. Si la Xina mesura malament la seva fortalesa i subestima la dels Estats Units aquesta incertesa podria esdevenir especialment perillosa, advertia el setmanari britànic.

Xevi Camprubi

"Els dirigents xinesos es consideren un gran país"

Pablo Wang és un periodista xinès expert en medi. Poc després de la cimera de Copenhaguen va parlar amb EL TEMPS sobre aquesta qüestió i també sobre algunes de les claus de l'èxit econòmic de la Xina.

La taula rodona titulada "Després de Copenhaguen, i ara què? Conclusions de la cimera de Copenhaguen des de l'òptica dels periodistes", organitzada a Barcelona a final de gener pel Patronat Catalunya Món, l'Obra Social de Caixa Catalunya i l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya, va comptar amb la presència d'alguns dels millors experts en la informació relacionada amb el canvi climàtic. Un dels participants fou el xinès d'ascendència hispana Pablo Wang (Taiwan, 1975), corresponsal a Hong Kong de la revista *El Siglo de Europa*.

—Senyor Wang, quina és la principal conclusió que heu extret de la cimera sobre el canvi climàtic, que es va dur a terme a Copenhaguen el mes de desembre passat?

—La meua opinió és que hi ha una gran divergència entre els països desenvolupats i els que són en via de desenvolupament, com la Xina. El problema a la Xina és que els seus dirigents consideren que són un factor internacional important; és a dir, es creuen que són un gran país, cosa que és diferent de ser una gran superpotència. Per a ells, això implica que no s'haurien d'imposar límits a les emissions de gasos a la Xina, però sí a les grans potències. El govern xinès sosté que més del 80% dels gasos que s'emeten provenen dels països desenvolupats i que, per tant, no es pot privar del dret de desenvolupar-se a països com la Xina o el Brasil. També vaig notar divergències pel que fa al control de les mesures de verificació de les emissions. A les Nacions Unides

els preocupa que la Xina no pugui fer aquesta verificació, però el govern xinès no accepta el finançament estranger per a portar a terme el control. Addueixen que no resten subjectes al marc de l'ONU i que no hi estan obligats perquè el control és voluntari.

—Tenint en compte la dificultat que hi hagué a Copenhaguen per a signar un acord vinculant, quin creieu que hauria de ser el pas següent?

—El més important seria que els acords fossin vinculants, però cal tenir en compte els interessos dels països en via de desenvolupament. A aquests els manca capacitat financera i econòmica per a complir els acords sense que això perjudiqui la seva economia.

—De fet, enguany ja hi ha programada una altra cimera a Cancun. Aquestes cimeres, tenint en compte els diners que costen, serveixen realment de res?

—Hi ha moltes opinions que diuen que, en lloc d'organitzar aquestes grans cimeres, seria millor d'arribar a acords vinculants entre grups de països més reduïts. Però hi ha qui diu que gràcies al gran impacte que ha significat Copenhaguen, la premsa internacional no prestarà tanta atenció a la cimera de Mèxic i hi haurà menys tensió. Potser d'aquesta manera serà més fàcil que els líders arribin a acords.

—El govern de la Xina va qualificar l'acord de Copenhaguen de positiu. Com ho valoreu?

—La premsa xinesa que va seguir la cimera de Copenhaguen es va sentir marginada pel seu govern. Van haver de basar-se en la font oficial de notíci-